

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО
ПРАВА

**«ПРАВА ЛЮДИНИ В ПЕРІОД
ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ»**

Збірник матеріалів Міжнародної науково-
практичної конференції
(м. Одеса, 1 листопада 2024 року)

2024

УДК
341.231.14:355.271(062.552) П68

*Друкується за наказом ректора Національного університету
 «Одеська юридична академія» О. В. Тодошчака
 (наказ № 3177-44 від 08.10.2024 р.)*

Відповідальний редактор – президент Національного університету «Одеська юридична академія», академік НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України **Ківалов С.В.**
Заступник відповідального редактора – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України **Аракелян М.Р.**

Укладачі:

Бехруз Хашматулла Набісвич – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Мануїлова Катерина Вікторівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Грушко Мальвіна Валеріївна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Гребенюк Дмитро Олегович – PhD, асистент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія».

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Права людини в період збройних конфліктів»: Міжнародна науково-практична конференція, присвячена 75-річчю прийняття Женевських конвенцій про захист жертв війни 1949 року та Міжнародному дню прав людини. 1 листопада 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 539 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

Ключові слова: права дитини, збройний конфлікт, примусова депортація, воєнні злочини, міжнародні норми.

Федорова Тетяна Сергіївна

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри
міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична
академія»*

Кардьева Олександра Володимирівна

*здобувачка вищої освіти Національного
університету «Одеська юридична академія»*

РОЛЬ МИРОТВОРЧИХ СИЛ ООН У ЗАХИСТІ ПРАВ ДІТЕЙ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

На сьогоднішній день одним із головних викликів світовій спільноті є збільшення кількості збройних конфліктів у світі, а разом з цим і численні порушення прав дітей, чия роль у майбутньому розвитку суспільства є визначальною.

Збройні конфлікти деструктивно впливають на дітей, які безумовно є однією з найбільш вразливих груп населення. Цей вплив в майбутньому може породжувати нескінченне коло насилля, розладжувати мирне життя, як всередині країни, так і дестабілізувати ситуацію за її межами, викликаючи реваншистські настрої, оскільки травмоване війною молоде покоління буде дивитись на світ саме через призму цього травматичного досвіду.

Внаслідок бойових дій діти залишаються без батьків, опікунів та основних соціальних послуг, охорони здоров'я та освіти. Вимушено стають переміщеними особами та біженцями. Утримуються у якості заручників, викрадаються, стають інструментом для ведення війни, залучаються до виготовлення військового спорядження, або безпосередньо для виконання бойових завдань, дітям відмовляється у наданні гуманітарної допомоги. Відбуваються вбивства та каліцтва дітей, сексуальне насилля над ними, напади на школи та лікарні.

Дуже часто при веденні великих збройних конфліктах ці порушення прав дітей неможливо виправити лише національними засобами і виникає необхідність втручання світового товариства. І головна роль в цьому відводиться саме миротворчим силам ООН, на які покладається зобов'язання дотримуватись принципів закріплених у Статуті ООН [3].

Основними напрямками миротворчих сил ООН у сфері захисту прав дітей у перший час були такі заходи як: надання гуманітарної допомоги; забезпечення безпеки дітей; забезпечення проведення належного правосуддя стосовно осіб, які скоїли протиправні дії стосовно дітей під час збройних конфліктів, тощо. Тобто спочатку сили ООН провадили саме силовий контроль над територією забезпечуючи безпеку і мінімальні гуманітарні потреби, надаючи можливість саме національними силами вирішувати проблемні питання.

З часом для покращення ефективності до складу миротворчих місій ООН почали включати

спеціалістів із питань захисту дітей, які мали проводити систематичну роботу з миротворцями та безпосередньо з дітьми, документуючи випадки порушення прав дітей. Миротворці ведуть діалог зі сторонами конфлікту, щоб зупинити та запобігти грубим порушенням прав дітей. Вони відіграють вирішальну роль у підтримці моніторингу та звітності про серйозні порушення проти прав дітей, за допомогою «Monitoring and Reporting Mechanism», а також у забезпеченні того, щоб захист дітей був включений у мирні переговори та угоди. Запобігання насильству проти дітей має важливе значення для досягнення міцного миру, оскільки, як мною вже було зазначено, саме запобігання травмування і реабілітація широкого кола дітей допоможе уникнути внутрішньої дестабілізації країни та можливих реваншистських настроїв нового покоління. У контексті переходу між місіями миротворчий персонал володіє інструментами для збереження та передачі знань, даних і можливостей із захисту дітей наступним організаціям і гарантує, що здобутки, досягнуті в запобіганні та реагуванні на проблеми захисту дітей, триватимуть у довгостроковій перспективі. Протягом багатьох років тисячі військових і цивільних миротворців пройшли підготовку з прав дитини та її захисту. Також вони працюють над посиленням спроможності миротворчого персоналу ООН вчасно зупиняти та запобігати серйозним порушенням щодо прав дітей, у тому числі шляхом постійного самовдосконалення. Також важливим аспектом є розбудова потенціалу національних партнерів, щоб допомогти їм виконувати свої

обов'язки щодо захисту дітей без допомоги миротворчого контингенту ООН. Щоб посилити підзвітність перед населенням, миротворчі операції збільшують свою здатність оцінювати ефективність захисту дітей і вплив своєї роботи на всі цивільні та військові компоненти. Це гарантує, що миротворчі операції можуть адаптуватися до нових викликів, що виникають.[4]

Оскільки я розглядаю захист прав дітей підчас військових конфліктів то потрібно згадати і про досвід України в цьому питанні. Нажаль ми маємо констатувати, що національні можливості захисту прав дітей не є достатніми, тому актуальність використання миротворчих сил ООН є високою, оскільки країна агресор використовує тактику терору проти мирного населення, зокрема удари по дитячим лікарням [1] та викрадення українських дітей[2].

У висновку хочу зазначити, що роль миротворчих сил ООН є однозначно позитивним напрацюванням міжнародного товариства, однак часто стикається з неможливістю разуче впливати на ситуацію, намагаючись вирішити наслідок, а не причину. Адже наразі найбільше залежить саме від бажання урядів держав та конфліктуючих сторін, а миротворчі сили можуть бути проігноровані, як і їх ініціативи та старання з мирного врегулювання та захисту прав людини.

Джерела:

1. BBC News. Останні новини з усього світу // Офіційний сайт BBC News. URL: Удар по Охматдиту в Києві: що це було - BBC News Україна (дата звернення: 15 жовтня 2024 р.).

2. Міжнародний кримінальний суд. Ситуація в Україні // Офіційний сайт Міжнародного кримінального суду. URL: [Ukraine | International Criminal Court \(icc-cri.int\)](https://www.icc-cri.int/)(дата звернення: 15 жовтня 2024 р.).

3. Організація Об'єднаних Націй. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26 червня 1945 р. // Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй. URL: [UNCharter_Ukrainian.pdf](#). (дата звернення: 15 жовтня 2024 р.).

4. United NationsPeacekeeping.“The protection of children is at the heart of UN peacekeeping.”.URL:[Child protection | United Nations Peacekeeping](#).

Ключові слова: порушення прав дітей, вразлива група населення, збройний конфлікт, використання дітей у війні, гуманітерна допомога, миротворчі сили ООН, захист прав дітей, запобігання насильству.

Федорова Тетяна Сергіївна

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри
міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична
академія»*

Філевська Єлизавета

*здобувачка вищої освіти Національного
університету «Одеська юридична академія»*

ЗАХИСТ ПРАВ ЖІНОК ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ

Міжнародне гуманітарне право прагне запобігти і полегшити страждання людей, завдані

БУРДЮЖА О.М.

Механізми цивільного захисту ЄС: історія становлення та розвитку.....332

Секція № 5

Захист прав найбільш вразливих груп населення

ДРАКОХРУСТ Т.В., КАМІНСЬКА К.

Захист прав вразливих категорій населення в умовах збройного конфлікту: виклики, стратегії перспективи..... 340

СЕМЕНОВА М.В., БЕЖАНОВА А.В.

Деякі аспекти розгляду спорів щодо захисту прав і свобод дітей під час дії в Україні воєнного стану345

КОНОНЕЦЬ О.М., РАШКІВСЬКА М. В.

Захист прав жінок в період збройних конфліктів.....353

БОЛЬШАКОВА О.В.

Зміни умов охорони праці жінок в умовах збройного конфлікту згідно діючого законодавства України359

ІВАНОВА Н.Г., СКАКУН В.О.

Порушення прав дитини під час збройних конфліктів (за матеріалами французького часопису Le nouvel observateur) 366

ФЕДОРОВА Т.С., КАРДЬЄВА О.В.

Роль миротворчих сил ООН у захисті прав дітей під час збройних конфліктів371

ФЕДОРОВА Т.С., ФІЛЕВСЬКА Є.

Захист прав жінок під час воєнних дій 375

ФЕДОРОВА Т.С., ЛИНЮК А.І.

Міжнародний досвід щодо доступу до правосуддя для людей із інвалідністю: бар'єри та шляхи їх подолання 380

TAYLOR A.V.

Overview of the mechanisms for protecting women's rights in Qatar 386

ДИМОВ К.Б.

Міжнародно-правові виклики стосовно надання гуманітарної допомоги біженцям та вимушеним переселенцям під час збройних конфліктів 392

ІВАХНЕНКО Є.О.

До дискусії про особливості захисту прав жінок в умовах збройних конфліктів крізь призму міжнародного права 399

БОНДАРЮК О.О.

Міжнародне викрадення дитини одним з батьків в умовах війни405